

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/280/2021
Identifikačné číslo spisu: 8815206642
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2023
Meno a priezvisko: Mgr. Katarína Katková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8815206642.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu MGB s. r. o., Vranov nad Topľou, Domašanská 587, IČO: 47 054 611, zastúpeného ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA - JUDr. STANISLAV KAŠČÁK, s.r.o., Vranov nad Topľou, Ulica 1. mája 1246, IČO: 47 245 034, proti žalovanej G. C., narodenej X. K. XXXX, N. H. R., Š. XXX, zastúpenej advokátom JUDr. Igorom Lakatošom, Vranov nad Topľou, M. R. Štefánika 873/204, o zaplatenie 1.672,76 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 11Cpr/8/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. marca 2021 sp. zn. 13CoPr/1/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie proti časti výroku rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. marca 2021 sp. zn. 13CoPr/1/2021, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou z 12. augusta 2020 sp. zn. 11Cpr/8/2015 vo výroku I. v časti povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 452,26 Eur s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 452,26 Eur za obdobie od 29. mája 2016 do zaplatenia (časť I. výroku), o d m i e t a.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. marca 2021 sp. zn. 13CoPr/1/2021 v časti výroku, ktorým v prevyšujúcej časti zmenil rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou z 12. augusta 2020 sp. zn. 11Cpr/8/2015 vo výroku I. tak, že žalobu zamietla (časť I. výroku) a v závislom výroku o trovách konania (II. výrok) z r u š u j e a v e c m u v t o m t o r o z s a h u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 12. augusta 2020 č. k. 11Cpr/8/2015-356 (v poradí druhým rozsudkom) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.672,76 Eur s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 1.672,76 Eur od 29. mája 2016 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok) a žalobu v prevyšujúcej časti zamietol (II. výrok). O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie v samostatnom uznesení (III. výrok).

1.2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca (zamestnávateľ) sa žalobou (po pripustení zmeny žaloby) domáhal voči žalovanej (zamestnankyni) zaplattenia sumy 1.672,76 Eur s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 2. mája 2015 do zaplattenia titulom schodku na zverených hodnotách.

1.3. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 182 ods. 1, 2, 3, 4, § 183 ods. 1, 2, § 184 ods. 1, 2, 3, § 186 ods. 1, 2, 3, § 189 Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“ alebo „ZP“).

1.4. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca sa voči žalovanej (ako zamestnancovi) domáhal náhrady škody (manka), a to na základe uzavretej dohody o hmotnej zodpovednosti.

1.5. Podľa Zákonníka práce zodpovednosť za zverené hodnoty je osobitným druhom zodpovednosti, kde sa vychádza z prezumpcie viny zamestnanca a uhrádza sa celá škoda za predpokladu, že je naplnená celá skutková podstata tohto druhu zodpovednosti. Na rozdiel od všeobecnej zodpovednosti zamestnanca nie je zamestnávateľ povinný dokazovať zavinenie zamestnanca. Zamestnávateľ preukazuje len platné uzavretie dohody o hmotnej zodpovednosti, existenciu schodku na hodnotách, ktoré je zamestnanec povinný vyúčtovať a nevyúčtovanie hodnôt zverených mu zamestnávateľom. Porušenie právnej povinnosti zamestnanca spočíva v tom, že zamestnanec nesplnil vyúčtovaciu povinnosť a škoda spočíva v nevyúčtovanom schodku.

1.5.1. Zodpovedným subjektom je zamestnanec, ktorý je v pracovnom pomere bez ohľadu na to, či ide o plný alebo čiastočný pracovný úväzok. Zamestnanec sa zbaví zodpovednosti, ak preukáže, že schodok vznikol sčasti alebo celkom bez jeho zavinenia (napr. schodok vznikol v dôsledku úmyselného konania tretích osôb, resp. zamestnancovi bolo znemožnené hospodáriť so zverenými hodnotami).

1.6. Prvým predpokladom vzniku hmotnej zodpovednosti je platné uzavretie dohody o hmotnej zodpovednosti medzi zamestnávateľom a zamestnancom, predmetom ktorej môžu byť len predmety riadne odovzdané a prevzaté, určené na obeh a obrat (napr. peniaze a ceniny, tovar a zásoby).

1.6.1. Podľa názoru súdu prvej inštancie v danom prípade bola dohoda o hmotnej zodpovednosti platne uzavretá medzi žalobcom a žalovanou.

1.7. Druhým predpokladom vzniku hmotnej zodpovednosti je schodok (manko) na zverených hodnotách. Ide o škodu, ktorá bola spôsobená zamestnávateľovi, a za ktorú nesie zamestnanec zodpovednosť.

1.7.1. V posudzovanej veci sa žalobca domáhal schodku v pokladni (chýbajúcich nevyúčtovaných peňazí) s odkazom na žalobcom predloženú účtovnú evidenciu a pokladničnú knihu.

1.7.2. Zo znaleckého posudku č. 152/2018 znalca JUDr. Ing. Štefana Tichého (predloženého žalobcom) vyplynul vzniknutý schodok vo výške 1.702,26 Eur. Žalobca v konaní sa domáhal zaplattenia schodku vo výške 1.676,76 Eur, t. j. v menšom rozsahu ako ho stanovil znalec.

1.7.3. Čo sa týka náhrady škody, zamestnanec je povinný v zmysle Zákonníka práce nahradiť skutočnú škodu, t. j. zmenšenie majetkového stavu zamestnávateľa. V posudzovanej veci sa žalobca sa domáhal náhrady schodku v pokladni, teda skutočnej škody.

1.7.4. Podľa názoru súdu prvej inštancie výška škody bola preukázaná z listín predložených žalobcom, z vykonanej inventarizácie a zo znaleckého posudku.

1.8. Tretím predpokladom vzniku hmotnej zodpovednosti je, že schodok musel vzniknúť porušením povinností zamestnancom pri plnení úloh alebo v priamej súvislosti s ním, čo v danom prípade bolo preukázané, keďže sa jednalo o nevyúčtované peniaze v pokladni v prevádzke baru žalobcu, kde pracovala sama žalovaná.

1.9. Súd prvej inštancie mal za to, že v konaní žalobca preukázal všetky zákonné predpoklady pre vznik zodpovednosti žalovanej za vzniknutý schodok, pričom žalovaná neuniesla dôkazné bremeno tvrdenia ohľadne toho, že schodok nevznikol a za schodok nezodpovedá.

1.10. Tvrdenia žalovanej o oprávnenosti výplaty časti mzdy, ktoré si sama žalovaná mala vziať z pokladne, podľa názoru súdu prvej inštancie neboli dôvodné. Jedine výplata sumy 50 Eur bola konateľom žalobcu potvrdená a pri výpočte schodku bola aj zahrnutá.

1.10.1. Súd prvej inštancie podotkol, že žalovaná sa počas konania nedomáhala zaplattenia dlžnej mzdy, nevzniesla žiadnu započítaciu námietku a v konaní nebolo preukázané ani to, aká bola jej mzda, koľko jej bolo vyplatené, a či je žalobca žalovanej ohľadom nevyplatennej mzdy ešte niečo dlžný. Taktiež v konaní neboli predložené žiadne výplatné pásky, ktorých predloženia sa žalovaná ani nedomáhala.

1.11. Súd prvej inštancie k uplatneným úrokom z omeškania vo výške 5,05 % z dlžnej sumy od 2. mája

2015 uviedol, že zmenu žaloby pripustil až uznesením na pojednávaní dňa 25. mája 2016, a teda sa žalovaná nemohla dostať do omeškania s úhradou žalovanej sumy už 2. mája 2015, ale až od 29. mája 2016, preto priznal žalobcovi nárok na úroky z omeškania v zákonnej výške až od 29. mája 2016 a vo zvyšku nárok žalobcu na úroky z omeškania ako nedôvodný zamietol.

1.12. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a žalobcovi, ktorý bol úspešný v celom rozsahu, priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na základe odvolania žalovanej rozsudkom z 30. marca 2021 č. k. 13CoPr/1/2021-418 (v poradí druhým rozsudkom) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. v časti povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 452,26 Eur s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 452,26 Eur za obdobie od 29. mája 2016 do zaplatenia, a to v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcej časti zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a žalobu zamietol (I. výrok). O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 46 % (II. výrok).

2.1. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, avšak zo zistených skutočností prijal sčasti nesprávny právny záver. Odvolací súd rozhodnutie prvej inštancie z uvedeného dôvodu zmenil nad sumu 452,26 Eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (§ 388 CSP).

2.2. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie nesprávne právne vyhodnotil závery obsiahnuté v znaleckom posudku znalca JUDr. Ing Tichého, keď znalec uviedol, že pri vypracovaní znaleckého posudku bolo nutné vychádzať z predpokladu, že: 1/ k výplate mzdy žalovanej došlo z finančných prostriedkov spoločnosti žalobcu, ktoré nepochádzali z pokladničnej hotovosti prevádzky baru, 2/ k výplate mzdy žalovanej došlo z finančných prostriedkov pochádzajúcich z prevádzky baru. V prípade, že výplata miezd bola realizovaná z prostriedkov baru, činí finančný schodok na hotovosti sumu 452,26 Eur a v prípade, že finančné prostriedky nepochádzali z tejto prevádzky, je schodok vo výške 1.702,26 Eur.

2.2.1. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie sa nesprávne vypořiadal s právnym posúdením otázky, keďže posúdenie, ktorá alternatíva mala byť použitá pre rozhodnutie vo veci, je otázkou právnou a dôkazné bremeno ohľadom preukázania výšky vzniknutého schodku zaťažuje žalobcu.

2.2.2. Podľa názoru odvolacieho súdu ani zo samotného výsluchu konateľa žalobcu nebolo zrejmé, či finančné prostriedky boli vyplatené z inej pokladne spoločnosti, kedy potom nemala byť zaúčtovaná úhrada mzdy v pokladni prevádzky, alebo tieto finančné prostriedky pochádzali z pokladne a z tržieb odovzdaných v tejto prevádzke.

2.2.3. Pokiaľ žalobca jednoznačne neunesol dôkazné bremeno preukázania skutočnosti, že finančné prostriedky, ktoré boli vyúčtované v prospech žalovanej, nepochádzali z príjmov z iných prevádzok žalobcu, je nutné vychádzať z alternatívy č. 1 znaleckého posudku, t. j. schodok na zverených finančných prostriedkoch predstavoval sumu 452,26 Eur.

2.2.4. Tomuto záveru nasvedčuje kópia z peňažného denníka (č. l. 244 spisu), z ktorej vyplýva, že dňa 6. marca 2015 je uvedený podpis žalovanej pri položke „chýba v kase“ 546,- Eur a taktiež skutočnosť, na ktorú poukázal znalec, že okrem predaja tovaru bol na prevádzke aj výherný hrací automat, kde boli pohyby finančných prostriedkov evidované samostatne, pričom stav pokladne na stredisku denného baru ovplyvňovali len výplaty výhier, ktoré realizovala obsluha baru a prehľad týchto finančných prostriedkov sa nevedol v evidencii denne, preto nie je možné zistiť denný stav zostatku v pokladni na tejto prevádzke.

2.3. S poukazom na závery znalca a na zásadu unesenia dôkazného bremena ohľadne výšky schodku, ktorá zaťažuje žalobcu, dospel odvolací súd k záveru, že žalobca nepreukázal schodok v sume vyššej než 452,26 Eur.

2.4. Žalovaná v priebehu konania tvrdila, že odmena za vykonanú prácu jej bola vyplácaná z tržieb na prevádzke a na základe pokynu konateľa žalobcu si príjem týchto finančných prostriedkov zapísala do peňažného denníka. Toto jej tvrdenie spojené so zápismi v peňažnom denníku žalobca nevyvrátil.

2.4.1. Tvrdenie žalobcu, že finančné prostriedky na odmenu žalovanej pochádzali z príjmov z iných

odvetví jeho podnikania, je podľa názoru odvolacieho súdu v rozpore s pravidlami logiky, keďže je iracionálne prijať tvrdenie, že podnikateľský príjem z inej prevádzky bude zapisovaný do peňažného denníka prevádzky baru na účel vyplatenia pracovnej odmeny zamestnanca a je v rozpore s výsledkami dokazovania. Ak by nebola skutočne vyplatená odmena žalovanej z tržieb baru, kde pracovala, niet dôvodu, aby toto bolo zapísané do peňažného denníka baru, pričom žalobca nenavrhol a ani nepredložil iné listiny (podpísanú listinu záloh) preukazujúce jeho tvrdenia.

2.4.2. Na základe zásady voľného hodnotenia dôkazov preto odvolací súd tvrdenia strán sporu posúdil v spojitosti s ostatnými dôkazmi tak, že uveril tvrdeniam žalovanej.

2.5. Z obsahu spisového materiálu nepochybne vyplynulo, že vedenie účtovníctva na prevádzke žalobcu nezodpovedalo Zákonu o účtovníctve, avšak z predložených listinných dôkazov bolo možné prijať záver o schodku v rozsahu alternatívy č. 1 znaleckého posudku.

2.6. Odvolací súd rozhodoval o trovách celého konania, keďže došlo k zmene rozsudku súdu prvej inštancie, a to podľa ustanovenia § 396 ods. 2 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 2 CSP. Žalobca bol v konaní úspešný v rozsahu 27 % (452,- Eur z uplatnenej sumy 1.672,76 Eur) a jeho neúspech predstavoval 73 %. Vzhľadom na uvedené žalovaná má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 46 % (73%-27%).

3. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca (ďalej len „dovolateľ“ alebo „žalobca“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

3.1. Uviedol, že odvolací súd bez toho, aby akokoľvek doplnil dokazovanie, vyslovil čiastočne protichodný záver ako súd prvej inštancie, pričom nevyzval strany, aby sa vyjadrili k možnosti použitia iných právnych predpisov, ani nevykonali žiadne doplňujúce dokazovanie.

3.2. Podotkol, že nevyčíta odvolaciemu súdu potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie vo výroku I. v časti povinnosti žalovanej zaplatiť mu sumu 452,26 Eur s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 452,26 Eur za obdobie od 29. mája 2016 do zaplatenia.

3.3. Mal za to, že odvolací súd pochybil, keď zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, hoci schodok bol preukázaný znaleckým posudkom.

3.4. Odvolací súd taktiež neprihliadol na to, že denné tržby prevádzky boli nedostatočné na to, aby mohla byť z nich vyplácaná mzda žalovanej.

3.5. Zopakoval, že odvolací súd nevykonali vôbec žiadne doplňujúce dokazovanie a pokiaľ odvolací súd uviedol, že voľne hodnotil dôkazy, urobil to chybné.

3.6. Poukázal na to, že žalovaná dostala zaplatenú mzdu dňa 22. januára 2015 - 250 Eur, 6. februára 2015 - 200 Eur, 21. februára 2015 - 200 Eur, 6. marca 2015 - 200 Eur, 9. marca 2015 - 50 Eur, 21. marca 2015 - 350 Eur.

3.7. V písomnej evidencii hotovostných pohybov na prevádzke je iba pri položke z 9. marca 2015 napísaná poznámka „záloha G. (z kasy),“ pričom pri inom vyplácaní peňazí žalovanej táto poznámka „z kasy“ nie je uvedená.

3.8. Pri voľnom hodnotení dôkazov ešte nebolo odvolacím súdom zohľadnené to, že konateľovi boli vyplatené sumy: dňa 16. januára 2015 - 500 Eur, dňa 21. marca 2015 - 701 Eur a dňa 31. marca 2015 - 319,02 Eur.

3.9. Denné zostatky, ktoré boli uvedené v znaleckom posudku, nie sú podľa jeho názoru zachytením presného stavu hotovostných zostatkov na prevádzke, pretože pohyby z hracieho automatu neboli evidované na dennej báze zúčtovania, ale na mesačnej báze zúčtovania.

3.10. Mal za to, že odvolací súd mohol vytýčiť termín pojednávania, na ktorom sa mohol opýtať jeho konateľa na spôsob, akým uhradil žalovanej mzdu a z akých peňazí.

3.11. Odvolací súd sa dostatočne podrobne ani neoboznámil s dokazovaním vykonaným na pojednávaní dňa 19. septembra 2016, na ktorom žalovaná potvrdila, že v dvoch prípadoch jej boli zaplatené peniaze na jej mzdu jeho konateľom z peňaženky, na čo odvolací súd neprihliadol.

3.12. Podľa jeho názoru odvolací súd prijal zjavne chybný skutkový záver bez toho, aby vykonali akékoľvek dokazovanie a jeho skutkový záver, na ktorom „postavil“ celú zmenu rozsudku súdu prvej inštancie, je v priamom rozpore s tým, čo vyšlo najavo v konaní.

3.13. Záverom dodal, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na zjavne chybných a nesprávnych skutkových záveroch, je arbitrárne.

3.14. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“)

rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu poukázala na to, že dovolateľ navrhol zrušiť celý rozsudok odvolacieho súdu, čo je zmätočné a je v rozpore s § 424 CSP.

4.1. Podľa jej názoru dovolateľ opomína znenie § 385 ods.1 CSP, podľa ktorého „Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.“ Po podaní odvolania z jej strany právni zástupcovia strán písomne reagovali na vyjadrenia protistrany. O čase a mieste vyhlásenia rozhodnutia boli taktiež odvolacím súdom riadne upovedomení.

4.2. V zmysle § 383 CSP je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie.

4.2.1. Odvolací súd v bode 14. a 16. odôvodnenia rozsudku uviedol, že všetky skutkové zistenia sú správne a súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, ale prijal sčasti nesprávny právny záver.

4.2.2. I v bode 23. odôvodnenia rozsudku odvolací súd konštatoval, že z obsahu spisového materiálu nepochybne vyplýva, že vedenie účtovníctva na tejto prevádzke žalobcu nezodpovedalo Zákonom o účtovníctve, avšak z predložených listinných dôkazov bolo možné prijať záver o schodku v rozsahu alternatívy č. 1 znaleckého posudku.

4.2.3. Ak dovolateľ tvrdil, že odvolací súd nevykonal žiadne doplňujúce dokazovanie, potom je naplnená dôvodnosť postupu podľa § 385 ods.1 CSP.

4.3. Podľa ustálenej súdnej judikatúry procesnej strane nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhovaného spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov.

4.4. Mala za to, že vzhľadom na dovolací dôvod podľa § 420 CSP, dovolanie nie je prípustné. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. O arbitrárnosti pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento odchýlil od znenia príslušných ustanovení a zásadne by poprel ich účel a význam, k čomu v posudzovanej veci nedošlo.

4.5. Odvolací súd nemal pochybnosti o zistenom skutkovom stave, preto nebolo potrebné zopakovať dokazovanie. Odvolací súd len „napravil“ právny záver súdu prvej inštancie a vydaním rozsudku bez nariadenia odvolacieho pojednávania neporušil procesné práva dovolateľa.

4.6. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd „v zamietavej“ časti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP a priznal jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie proti časti výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. v časti povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 452,26 Eur s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 452,26 Eur za obdobie od 29. mája 2016 do zaplatenia (časť I. výroku), podala strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal najskôr, či dovolanie bolo podané stranou sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné podľa § 447 písm. b) CSP odmietnuť.

5.1. Zároveň dovolací súd po zistení, že dovolanie proti časti výroku, ktorým odvolací súd v prevyšujúcej časti zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a žalobu zamietol (časť I. výroku) a proti závislému výroku o trovách konania (II. výrok), podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a dôvodné, a preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v tomto rozsahu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. Podľa § 424 dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

7. Z uvedeného ustanovenia výslovne vyplýva, že subjektom oprávneným podať dovolanie je (len) tá strana sporu (bez ohľadu na jej procesné postavenie), v ktorej neprospech bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie vydané, inak povedané, na podanie dovolania je oprávnená (len) tá strana sporu, ktorá napadnutým rozhodnutím utrpela objektívnu ujmu na svojich právach. Výkladom uvedeného ustanovenia a contrario je možno dospieť k jedinému logickému záveru, že strana sporu, v neprospech ktorej dovolaním napadnuté rozhodnutie nevyznelo, a ktorá nebola týmto rozhodnutím dotknutá na svojich právach (napr. nebola jej uložená žiadna povinnosť, resp. žiadne plnenie alebo obmedzenie), nie je oprávnená podať dovolanie.

7.1. V tomto konkrétnom prípade podal žalobca (dovolateľ) dovolanie i proti časti výroku rozsudku, ktorým odvolací súd potvrdil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie v časti povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 452,26 Eur s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 452,26 Eur za obdobie od 29. mája 2016 do zaplatenia (časť I. výroku).

7.2. Dovolací súd konštatuje, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v uvedenej časti výroku (časť I. výroku) nevyznelo v neprospech žalobcu (dovolateľa), teda nedošlo ním k žiadnemu zásahu do jeho subjektívnych práv (nebola mu uložená žiadna povinnosť, resp. žiadne plnenie alebo obmedzenie).

7.2.1. Práve naopak, žalobe žalobcu bolo v tejto časti vyhovené, preto v zmysle ustanovenia § 424 CSP žalobca nie je osobou oprávnenou podať proti časti výroku rozsudku odvolacieho súdu (časť I. výroku) dovolanie.

8. Z ustanovenia § 447 písm. b) CSP vyplýva, že dovolací súd odmietne dovolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou.

9. Keďže dovolanie proti časti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 452,26 Eur s príslušenstvom (časť I. výroku), bolo podané neoprávnenou osobou (žalobcom), preto dovolací súd dovolanie žalobcu proti časti I. výroku rozsudku odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 447 písm. b) CSP odmietol.

10. Žalobca v súvislosti s prípustnosťou dovolania uplatneným podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal i to, že odvolací súd napriek viazanosti skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie bez vykonania alebo doplnenia dokazovania a nariadenia pojednávania, posúdil dokazovanie a skutkové zistenia súdu prvej inštancie v ním namietanej časti rozhodnutia diametrálne odlišne a v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zmenil, čím porušil jeho právo na spravodlivý proces.

11. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu dovolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integračnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces, ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa

ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 251/03). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona, teda treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

14.1. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

15. V súvislosti s dovolacou námietkou žalobcu dovolací súd poukazujúc na ustanovenie § 383 CSP uvádza, že odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

15.1. Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám (§ 384 ods. 1 CSP).

15.2. Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

16. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že ak odvolací súd v rámci preskúmavania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti, ktorý v tomto prípade znamená, že odvolací súd nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. O nové hodnotenie dôkazov ide tam, kde má odvolací súd iný názor na spoľahlivosť dôkazného prostriedku. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1279, 1287).

17. Odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne aj skutkovým súdom. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplynú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakovane dôkazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/98/2017, 2Cdo/70/2017, 4Cdo/229/2019).

18. V posudzovanej veci dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobcom uplatnený nárok je dôvodný v rozsahu celej uplatnenej istiny vo výške 1.672,76 Eur vrátane úroku z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1.672,76 Eur od 29. mája 2016 do zaplataenia.

18.1. Súd prvej inštancie vychádzal pritom z výsluchu konateľa žalobcu a žalovanej, zo svedeckých výpovedí a z listinných dôkazov, na základe ktorých mal súd prvej inštancie preukázané, že žalovaná na základe dohody o hmotnej zodpovednosti zodpovedá žalobcovi za schodok v plnom rozsahu, t. j. vo výške 1.672,76 Eur.

18.2. Podľa názoru súdu prvej inštancie žalovaná neunesla dôkazné bremeno ohľadne tvrdenia, že nie je zodpovedná za schodok a o oprávnenosti výplaty časti mzdy, ktoré si sama žalovaná mala vziať z pokladne, keďže jedine výplata sumy 50 Eur bola konateľom žalobcu potvrdená a pri výpočte schodku bola zahrnutá (viď body 124. a 125. rozsudku súdu prvej inštancie).

19. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 452,26 Eur s príslušenstvom potvrdil (časť I. výroku) a v prevyšujúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku (časť I. výroku) zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol (I. výrok).

19.1. Odvolací súd dospel k záveru, že žalovaná neunesla dôkazné bremeno vo vzťahu k jej zodpovednosti za schodok vo výške 452,26 Eur s príslušenstvom, avšak uniesla dôkazné bremeno vo vzťahu k žalobcom uplatnenému nároku titulom schodku vo výške 1.220,50 Eur, preto rozsudok súdu prvej inštancie ohľadom uplatneného nároku vo výške 1.220,50 Eur s príslušenstvom zmenil a v tejto časti žalobu žalobcu zamietol.

19.2. Odvolací súd uviedol, že s poukazom na závery znalca a s poukazom na zásadu unesenia dôkazného bremena, ktorá zaťažuje žalobcu, aby preukázal výšku schodku, dospel k záveru, že žalobca jednoznačne nepreukázal schodok v sume vyššej než 452,26 eur, pričom žalobca nevyvrátil tvrdenia žalovanej spojené so zápismi v peňažnom denníku žalobcu týkajúcich sa odmeny za vykonanú prácu žalovanej, ktorá bola vyplácaná žalovanej z tržieb na prevádzke a na základe pokynu konateľa žalobcu žalovaná príjem týchto finančných prostriedkov zapísala do peňažného denníka (viď body 16. až 19. rozsudku odvolacieho súdu)

20. Z obsahu spisu je zrejmé, že odvolací súd, hoci dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie a od jeho skutkových zistení sa odchýlil a inak posúdil otázku (ne)unesenia dôkazného bremena strán sporu, nenariadil vo veci pojednávanie, ale nariadil len verejné vyhlásenie rozsudku, na ktorom vyhlásil zmenený rozsudok (viď Zápisnica o verejnom vyhlásení rozsudku z 30. marca 2021; č. I. 416 spisu) a nevykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie).

20.1. Odvolací súd tak pred vydaním konečného rozhodnutia postupoval v rozpore s § 383, § 384 ods. 1, § 385 ods. 1 CSP a tiež s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu (pozri napr. sp. zn. 5Cdo/131/2009, 7Cdo/110/2018) a ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 400/2009, II. ÚS 506/2013). Týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20.2. Dovolací súd konštatuje, že ak sa odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvej inštancie na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 CSP. Len takýto postup je v súlade aj so zásadou priamosti a ústnosti civilného konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o neopodstatnenosti žaloby dovolateľa, dospel v podstate iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie, dokonca bez nariadenia pojednávania vo veci. Odvolací súd postupoval v priamom rozpore so znením ustanovenia § 384 ods. 1 CSP, a teda sa natoľko odchýlil od jeho znenia, že zásadne poprel jeho účel a význam, keď dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvej inštancie bez vykonania vlastného dokazovania alebo jeho zopakovania v odvolacom konaní, pričom k odlišnému hodnoteniu dôkazu mal odvolací súd povinnosť poskytnúť sporovej strane možnosť sa k nemu vyjadriť. Pokiaľ odvolací súd tak neurobil, možno považovať jeho odchylné skutkové závery za nepodložené, urobené v rozpore s § 378 ods. 1, § 383 a § 384, § 385 CSP a v takom prípade je odvolacie konanie postihnuté vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

21. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania v danom prípade ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalobcovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto je dovolanie žalobcu v tejto časti nielen prípustné, ale tiež zároveň dôvodné, keďže je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 431 ods. 1 CSP.

21.1. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej zmätočnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími námietkami dovolateľa a správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. Totiž v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

22.1. Najvyšší súd v zmysle týchto ustanovení zrušil výrok rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie (časť I. rozsudku) a závislý výrok o trovách konania (II. výrok) (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie.

23. Ak bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP), pričom odvolací súd v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 1 a 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.